

Szerkesztőségi iroda:

R-Szombat, Losonezi-ut 24. sz.
Ide intézendő a lap szellemi
részét érdeklő minden közle-
mény és levelezés.

Bérmegtelen levelek nem fo-
gadhatnak el.
Kéziratok nem adatnak vissza.

Előfizetési díj:

Egész évre 4 frt.
Fél évre 2 frt.
Negyed évre 1 frt.
Egyes szám ára 10 kr.

GÖMÖR-KISHONT.

VEGYES TARTALMU HETILAP.

MEGJELENIK MINDEN HÉT VASARNAPJÁN.

Kiadó-hivatal:

R-szombat, Losonezi-utca 24.
sz. **Rábely Miklós** könyvnyom-
dájában. — Ide intézendők a
kiadóhivatalt illető előfizetési
pénz-, hirdetés-, nyiltér-
és felzárkások.

Hirdetési díj:

Egy négyhasábos pe itors tér-
fogata 5 kr.
Bélyegdíj: minden beiktatás
után 30 kr.

Nyiltér:

Egy sor 20 kr.

Előfizetéseket elfogad: A „Gömör-Kishont“ kiadóhivatala Rimaszombat Losonezi-utca 24. sz., nemkülönben minden hazai postahivatal. Az előfizetések legcélszerűbben posta-utalvány útján eszközölhetők. — **Hirdetéseket** csak a kiadóhivatal vesz fel.

A keresztény vallás.

Az ó-világ elenyészett. Minden alaki tökélye és külső pallérozottsága mellett is vesznie kellett; mert Cicero és Arisztotelesz társadalmá az anyagi küzdelem szülte önzésen s az élet fényéből kifejezett dolyfön alapult. Alig mult el azonban egy emberöltő, mióta Cicero a munka megalázásával és annak lealacsonyításával kimondotta az antik bölcseségre a tönköt, megjelent Jézus Krisztus, Istenfia, hogy a munkáról elhárítsa a szégyen bélyegét, hogy azt szabaddá tegye és megszentelje, hogy azt erkölcsi rendeltetésének visszaadja, hogy a becsületes munka pályáját a szellemi megváltás és anyagi uralom méltóságára, az élet imájának, az Isten tisztelgetésének jelentőségére emelje. És ezzel megvetette a munka civilizátori hatalmát, mely uralom a természet fölött, erkölcsi emelkedettség és folytonos haladás a szellem s anyag terén egyaránt.

Jézus religiója visszahelyezte a munkát erkölcsi rendeltetésére s azt egy folytonos imádság erejével ráhuzta fel, midőn:

a) az Istenhez mint legmagasabb céljához vonatkoztatja. Istené az élet, ennek minden mozzanata az ő dicsőségének kinyomata legyen!

A földi törekvésnek természetesen határt szab a halál. A legnagyobb buzgalmu törekvés, a legügyesebb kar, a legnagyobb lángész munkája csak töredékes marad; kiki csak részleges vívmányokkal válik meg az élettől. Vajon a halál mindennek vége? Aki e kérdésre igennel felel, az egyben minden emberi törekvés ezáltalanságát állítja. Meddő minden munka, hiu minden fáradozás; az élet egyedüli helyes megoldása, a megsemmisülés. De ime előáll a keresztény vallás, és azt tanítja, hogy az ember valóján oly

célra törekszik, melynek elérésére az élet csak előlépcsőül szolgál. A törekvés a határon innen van, annak elérésére azon túl. A teljesülés, a megoldás az örökkévalóság feladata. Nincs azért elveszett élet, nincs hasztalan törekvés; egyetlen egy törekvés is az örökkévalóságban találja megoldását; a legesekélyebb munka is jutalmát Istennél találja, kinek dicsőségére vitetett végbe.

Hiu im azért minden fáradozás, mely pusztán az anyagi érdekek fejlesztése által akarja elérni a népek boldogságát! Boldogság és elégedettség anyagi jók árán meg nem szerezhetők. Csak azon szív lehet nyugodt és boldog, mely békéjét Istennél keresi. Keresni fogja az ilyen is a föld javait, de rajtok esüggni nem fog. Dolgozik és serényen munkálkodik ő is, de csak azért, mert irva van: „arozod verejtékével fogod keresni kenyeredet“; és „aki nem dolgozik, ne egyék“. És midőn minden óhaja és törekvése, keze minden munkája Istené, egyben mindenét Isten adományaként tekinti. Tudja, hogy e föld fáradoalmas munka tere; de tudja azt is, hogy areza verejtéke teljes jutalmát gyümölesét nem itt, hanem ott szedi.

A kereszténység Istenre viszi a munkát annyiban is, amennyiben annak kelmét Isten parancsára veti vissza, másrészt annak sikereért Isten áldására utal. A kereszténység követelménye szerint az embernek folyton munkásnak kell lennie, Isten dicsőségéért kell törekednie, gondoskodnia és dolgoznia; de minden munkája meddő marad, ha buzgó, alázatos ima, önmegtágadás és szeretetteljes áldozatkészséggel nem esdi le verejtékére Isten áldásának termelő harmatát.

Fájdalom! mindkettőről oly könnyen megfeledekezünk. Látjuk nagy tömegét azoknak, kik tétlenül és renyhén állnak, a helyett, hogy folytonos munkál-

kodás által töltenék be hivatásukat. De látunk olyanokat is, kik bátran és kitaróan küzdek az élet küzdelmét, de hiányzik bennök a keresztény tevékenység bölcsesége, az ima, az önmegtágadás szelleme. Innen az erők tulbeesülése, az önzés kapzsisága; innen az elégedetlenség, a kétségbeesés, midőn a megfeszített munkásság gyümölestelen marad; innen a kölcsönös irigység, meddő versengés, a szeretetlenség, mik sokszor a legnemesebb törekvéseket is meddőkké teszik. Minden elveszett, a hol az ember csak önmagát keresi!

b) Ha a munka a társadalmi haladásnak egyik főtényezője, a kereszténység a munkának ebbeli jelentőségét a legmagasabb fokra emelte, midőn beléje oltá annak két leglényesebb emeltyűjét: a szabadságot és a szeretetet. Minden haladásnak, mind a szellemi, mind a közgazdasági életben, egyik alapja a szabadság, mely midőn az egyéni erő kifejtésnek megadja a maga lehető széles jogalapját, a társadalomban a jogos versenynek biztosítja útját, melyben — azt helyesen fölfogva, — van az emberi erők diadalának mezeje! de alapja van a szeretetben is, mely az emberek oly egyesülését létesíti, melyben mindenki embertársa érdekében épen úgy gondoskodik, mint önmagáról.

Urunk a mennyből lehozta a földre a szabadságot. Az emberek mindannyian tagjai egy nagy családnak, melynek atya az Isten. Mindenki születésével magával hozza a természet koronáját. Mindannyian Isten teremtményei vagyunk, és természetünkben egyenlők. Kiki Isten képmását hordja halhatatlan lelkeben, s mindenkinek veleszületett joga, szabad és szakadatlan munkásságával Isten dicsőségére munkálkodni itt, hogy elnyerhesse fáradozása jutalmát ott. Szent hitünk szerzője a mennyből lehozta a sze-

T Á R C Z A.

Rozsnyó város kiváltságai és viszonya az esztergomi érsekhez.

(Mutatvány **Mikulik József** „Magyar kisvárosi élet“ czim alatt megjelent történelmi művéből.)

Rozsnyó város, mint fennebb rövid történetében kimutattam, a XIV—XV. század folytán a bányászoknak ország-szerte nyújtott kedvezménynek alapján, és az esztergomi érsek atyai pártfogásával, mindazon jogokat és kiváltságokat megszerzte magának, melyekkel e korban Magyarországban a szabad bányavárosokat felruházták. Korszakunk elején nevezetesen

a) határát, beleértve a csenesomi és nadabulai területet, a kir. kisebb haszonvételeket és az összes földesuri jogokat, szabad tulajdonként használta, és jövedelmével számadás kötelezettsége nélkül szabadon és korlátlanul rendelkezett;

b) lelkészét szabadon választotta és a gömői főesperes (archidiaconus) hatósága alul kivett egyház és iskola körül az összes kegyuri jogokat gyakorolta;

c) biráját és tanácsát szabadon választván, területén gy a közigazgatást, mint az igazságszolgáltatást szabadon és önállóan kezelte, különösen jogában állott: belügyeit szabadon alkotott statutumok segítségével rendezni, az egyes polgárok jogait és kötelezéseit előírni, a közrendészet és jogszolgáltatás módját megállapítani, a városra hárult terheket, az országos adókat is beleértve, az egyes polgárokra követni és behajtani, az igazságszolgáltatás közben kiszabott bírságokat, pénzbüntetések és elköszött vagyont a maga javára felhasználni, és a bűnösöket érdemük szerint halállal is megfenyíteni;

d) a város a maga felsőbb és legfelsőbb hatóságának és bíróságának egyedül az esztergomi érseket és a királyt ismerve el, a megyének és országos bíróságoknak a polgárság ügyeibe semmiféle befolyást nem engedett;

e) a végrendelet és törvényes örökösök hátrahagyása nélkül elhunyt polgárok hagyatéka a városra hárult;

f) a város ekkép nemesi kiváltsággal levén felruházva, áruí vám- és harminczad mentességben részesültek és polgárai hadi kötelezettséget vagy épen nem, vagy pusztán a város érdekében és saját tisztók vezérlete alatt teljesítettek, és végre

g) Rozsnyó városa az esztergomi érsekben inkább pártfogóját, mint földesurát tisztelte és neki az eleve és örökidőkre megállapított bányavámon, censuson és egyházi adón kívül mással nem adozott, semmiféle szolgálatot nem teljesített.

Igy álltak a dolgok korszakunk elején, mikor a szabad királyi és kiváltságos városok szabadsága közt még alig volt

különbség és Rozsnyó bányavárosa jogait úgy az esztergomi érsek, mint a megye és az egész ország már ennél fogva is tisztelgetben tartotta. Az esztergomi érsek Rozsnyó belügyeibe a XVI. században legteljebb panasz (felfolyamodás) esetén avatkoztak, és mint e város igazi jöltevei, mindig azon voltak, hogy a polgárok egyetemének több és több jogot szerezzenek, és ez által a rozsnyói bányáipart virágzóbbá s kinstárúk javára jövedelmezőbbé tegyék; ha a város és az érsek közt megosztott földesuri jogból nehézség vagy surlódás támadt, mint pl. 1555-ben, midőn Oláh Miklós érsek Rozsnyón a regále esonkításával borokat méretett ki, az úgy a város előterjesztésére és rendszert a város előnyére békés, barátságos uton és hamar kiegyenlített; az évi census mindig egy és ugyanaz maradt s ha a pénzláb megváltozott, vagy rendkívüli viszonyok álltak be, ugy a census, mint a bányavám és az egyházi adó (pactata) szabályszerű alku útján, nem pedig egyoldalulag és önbatalmulag, az érsek által, állapított meg. A város méltányolni tudta az akkori bonyolult viszonyok és mozgalmak közt kétszeresen becses pártfogását, és ha baj érte vagy veszély fenyegette, csak az érseknek kereste és az érseknek talált biztos támaszt, jó és balsorsban hozzá fordult, akkor is, midőn jogainak kiterjesztésén fáradozott, akkor is, midőn magától nyomasztott terheket akart elhárítani. Minthogy pedig a pártfogás rendszerint hathatósan és sikeresen bizonyult: a város nem késett az atyai gondoskodást gyermeki ragaszkodással meghálálni, a buzgó gyámolítást ajándékokkal és áldozatokkal viszonozni, és a jóindulatot az által kiérdemelni és magának a jövőre nézve is biztosítani, hogy mindenkiben az „ur ő nagysága“ kedvét kereste. Érdekes, hogy ezen jó viszony, melyben Rozsnyó városa az esztergomi érsekkel állott, akkor sem változott meg, midőn a város protestans hitre tért, s ennél fogva az egyházi és vallási kapes közöttük majdnem teljesen elszakadt.

A XVII. század elején más fordulatot vettek a dolgok; a nemes ember és szab. kir. város kiváltságos állása, a jobbágy- és jobbágy-község függő helyzete közt, t. i. a XVI. század folytán, mindig élesebb lett az ellentét, mely az 1514. évi parasztlázadás megtorlásából indult ki, a végvárak érdekében a megyékre vetett terhek felszátása alkalmával határozott alakot nyert, a karok és rendek törvényhozói jogát körülírő 1608. évi K. u. I. t. cz. által törvényes alapra állított és ezentul 1848-ig (a jobbágy-ság teljes felszabadításáig) a nemesi szabadság és jobbágyi szolgaság közt lebegő (amphibialis) kiváltság eltörlésére ingert és alkalmat szolgáltatott. Rozsnyó, mert szabad királyi város nem volt és a törvény róla külön nem intézkedett, akarva nem akarva, teljesíteni kényyszerült, mit a

megye előbb a végvárak- aztán a hadviselés érdekében tőle követelt¹⁾ és pedig annyival inkább, mert eltekintve attól, hogy teljesen szabad város nem volt, (a törvény előtt legalább nem.) szabadságának ezime a bányászat is a XVI. század másik felében szemmel láthatólag meggyengült; tudta és érezte — mint az 1603. évi alapszabályok 23-ik pontja mutatja, hogy kiváltságos állását a változott viszonyok közt csak akkor tarthatta meg, ha bányászata révén a szab. kir. városok közé vétetnek fel, mihez akkor, miután a török hódolás következtében nagy szegénységben is görnyedett, pusztuló bányászata kevés reményt nyújthatott. Az esztergomi érsek megragadták a kedvező alkalmat és élni kezdték a földesuri joggal, melyet nekik az általános felfogás és közvélemény a már most többé-kevésbé jobbágy községnek tekintett Rozsnyóra nézve biztosított; így történt, hogy Forgách Ferencz, Pázmány Péter és Lósy Imre a censusot egyoldaluan 500 forintra emelték fel, a várost tartózkodás nélkül a legkülönfélébb megbízásokkal terhelték, és felhasználva az egyenetlenséget, mely a XVII. század elején Rozsnyón a magyar és német nemzet közt támadt, nemleg már a város igazgatásába is avatkoztak, a mennyiben Forgách a városi képviselők számát 24-ről 48-ra tette, Lósy a bíróválasztás idejét és rendjét írta elő, Pázmány pedig a hatóság elleni engedetlenség megfenyítését és a czéhszabályok felülvizsgálását magának tartotta fenn.²⁾ A város, mert két nemzetében magával meghasonlott, Gömörmegyével és az Andrassy családdal folytonos viszálykodásban élt, melyben a hatalmas érsek közbenjárása és támogatása nélkül szabadságát és vagyona egy részét feltétlenül elvesztette volna. és mert az érsek atyai gondoskodásukat ezentul sem tagadták meg tőle, és kiváltságait másokkal szemben feltétlenül megvédték: szólnélkül türte a jelentéktelen beavatkozást és készséggel elfogadta az újításokat; ennél fogva az érsekkel a régi jó viszonyban maradt, mely daczára a köztük fenforgott valláskülönbségnek és daczára, hogy mindkét fél vallásáért egyaránt buzgott, bensőségéből 1656-ig mit sem vesztett. — — —

1656-ban ezen viszony a város nagy kárára teljesen megváltozott. Lippay György érsek ugyanis a rozsnyai polgárság áttérítését vette ezalra, és miután ezen törekvése nem várt eltelálásra talált, „engedetlen rozsnyói alattvalóin“ azzal bosszulta meg magát: hogy a várost eddig élvezett szabadságától majdnem teljesen megfosztotta, a városi tanács hatóságát és bírósági hatáskörét a legszűkebb határok közé szorította, a vá-

¹⁾ Lásd az 1558, 1566, 1569, 1599, 1597, 1609 és 1612 évi városi számadásokat a Rozsnyó városi levéltárban.

²⁾ Vesd össze Várda Pál, Forgách Ferencz, Pázmány Péter és Lósy Imre vonatkozó leveleit a Rozsnyó városi levéltárban IX. XII. XIII. XIV.

retetet. „Arról ösmerendek meg az emberek, hogy tanítványaim vagytok, ha szeretitek egymást.“ Ebben van a keresztény vallás fonséges hagyománya, s ebben nyilvánul társadalom-alkotó és fentartó ereje.

Csak a szeretet oldhatja meg és közvetíti szerencsés sikerrel azon nehézségeket, melyek az emberi nem szolidaritása és egyediségi jogköre közt bonyolultak. És ha majd az ellentétek közt mindig élesebb lesz a harc, és mindig távolabb fog állni a megoldás lehetősége: az uralgó testi és lelki nyomor, az elhagyatottság közepette ki fog gyuladni a keresztény charitász tüze, hogy az odaadás erejét, az áldozat hatalmát kifejlessze. A szeretet művei újból közelebb fogják hozni egymáshoz a megosztott emberi szíveket, és elhárítatnak majd azon mesterséges akadályok, korlátok, melyeket az önzés és kevélység emeltek. És a regeneráció e munkája nem lesz-e az emberhez méltó munkásság? és a kik lelkökben a keresztény heroizmussal, egy jobb világ érdekében a szeretet műveit végezik, nem-e azon munkálkodnak, mi a keresztény élet praktikus kultusa, a munkás élet oly imája, mely az örökké jó Istenhez, a szeretet kuforrásához oly méltó?

Bende Imre.

A phylloxera elleni óvintézkedések.

(Vége.)

A kész és iskolába kültetett ojtványokat egész az ojtó-vessző legvégeig porhanyó földdel kell betakarni, hogy az ojtvány a kiszáradástól megóvassék, az esetleg előjövő vadhajtásokat pedig időnkint elcsipkedjük, hogy az ojtóvesszőnek szánt tápanyagot ne rabolják. Így betakarva maradnak az ojtványok mindaddig, míg 10—15 cm. hosszú hajtásokat nem hoztak, mikor azután az ojtás helyéig kitakarjuk úgy, hogy az ojtott nemes rész egészen szabadon álljon, mikor egyszerűs mind az esetleg az európai ojtóvesszőből jött haramatgyökereket is elszedjük. Oszig az ojtvány szabadon marad, ősszel befedendő s tavasszal a jól fogamzott része állandó helyére a szőlőtelepekbe ültethető, a rosszul őszeforrt beteges ojtványokat azonban jobb egyenest letörni s alanyukat újra ojtani, mert különben a telepekre kültetve veszélyes el, minek folytán szőlőnk egyenlősége veszélyeztetve lenne.

Az ilyen amerikai alanyokra ojtott európai tőkék tapasztalat szerint teljesen megtartják minden jó tulajdonaikat, sőt a nemesítés folytán még fejlettebb gyümölcsöt hoznak. s az amerikai alanyok erős növése miatt igen termékenyek, tehát a nemesítés a szőlőre is épen oly jótékony hatású, mint azt a gyümölcsfáknál tapasztaljuk.

A fentebb elmondottak alapján teljesen elhibázott s mellőzendők kell tartanunk azon eljárásokat, melyek hazánkban az amerikai szőlők ültetésével kísérletet tevők közül sokan oly előszeretettel követnek, hogy t. i. az alanyokat egyenesen állandó helyeikre ültetik s ott igyekeznek megfogamzásuk utján beojtani.

Ezen eljárás mellett szőlőnk egyenletességét elérni úgy-szólván alig lehet, mert az elmaradt ojtványok folytán évek hosszú során át folyton sok amerikai töke is fog lenni szőlőnkben, melyek később megőregedve s túlságosan megvastagodva többé helyesen be sem lesznek ojtathatók. miert is az amerikai alanyok ojtását mindig külön e célra kiszakított iskolában kell végezni s csak a már kész biztos ojtványokat szabad kültetni. Mellesleg megjegyezve ezen eljárás a mellett a gondozás költ-

ros jogát a caducitásokra, birságokra és elkobzott vagyona nézve eltörülte, a polgárságot, kegyuri jogának sérelmével, a jezsuiták jármába hajtotta, a várost egyszerű jobbágy-községnek nézte és reá új meg új terheket vetett.*) Természetes dolog, hogy Rozsnyó városa ezentul nem pártfogóját, hanem ellenségét látta az esztergomi érsekben, a kényszerrendszabályokat, melyekkel Lippay György az erőszakkal behozott róm. kath. vallásnak jövót akart biztosítani, csak addig tartotta meg, míg a kényszer tartott és szüntelen azon fáradozott, hogy az érsek törekvéseit meghiusítsa; — viszont az esztergomi érsek is ezentul minden tekintet félretételével a vele szemben gyenge várost leigáznai és hatalmába keríteni törekedett.**)

Mint ahogy Rozsnyó Thököly Imre és később II. Rákóczy Ferenc felkelését régi szabadságának visszaszerzésére használta fel és a jezsuiták uralmát ezen felkelések lezajlása után is nehezen tűrte: Lippay György érsek utódai Szelepcsényi György, Kolonich Lipót és Keresztély szász herceg még tovább mentek, a büntetés gyanánt behozott terheket állandósították, az önkényes ajándék czimén történt adózást urbéri kötelezettségekké változtatták át, az egyházi jövedelmet (a pactatacat) magán embereknek adták bérbe, a város censusat 600, aztán 780, majd 936 frtra emelték föl és Rozsnyó területét a regale-és földesuri jogokkal együtt tulajdonuknak kezdték tekinteni, minek 1715. május 15-ikén Szász Keresztély érsek világos bizonyítékát is adta: midőn Rozsnyó szabad bányavárosát, Csucsom, Nadabula, Sajó-Püspöki és Velkenye községeivel és a nadabulai, csucsomi, betleri, alsósajói, göcsi, oláhpataki, dobsinai, esetneki, ohtinai, restéri, gezelei, pelsőezi, berzétei, sajó-püspöki és velkenyei egyházi tizeddel együtt, minden megkülönböztetés nélkül, évi 2400 frtnyi bérért — Rozsnyó városának bérbe adta***) Az elnyomott város — elég botorul — elfogadván a bérletet, magának tulajdonitotta, ha aztán az

*) Lásd Lippay érsek Szent-Kereszten 1656 március 13-án, Hölgy Gáspár N.-Szombatban 1656. október 6-án, Lippay érsek Pozsonyban 1658. augusztus 18- és 1659 június 10-én a városhoz írt eredeti leveleit a városi levéltárban, XV. XVII. XVIII. XIX.

Érdekes, hogy a város a pozsonyi káptalan előtt 1639-ben kötvényt állított ki, melyben bünök voltát elismerte és az érseknek engedelmezzéget fogadott, mi természetesen a hatalmas főpap egyenes parancsára és a legborzasztóbb kényszer hatása alatt történt. Lásd a Rozsnyó városi levéltárban őrzött eredeti kiadványt.

**) A városi tanács, e korbéli jegyzőkönyve szerint, Lippay és érsek utódai egyenes parancsa ellenére, ezentul is a 20 forintot meghaladó polgári- és bün-ügyekben szabadon ítél, a jezsuitákat a legkisebb oltalomban sem részesítette és ősi kiváltságaihoz fűtőtenül, agaszkodván a hatalmas földesurat mindinkább a városra haragította.

*) Lásd a Rozsnyó városi levéltárban őrzött eredetét.

ségeit is tetemesen csökkenti, mert kisebb tért kell csak művelni s azon előnnyel is együtt jár, hogy a kis helyen tömörített ojtványoknak jobb természetüknek inkább megfelelő talajt választathatunk s hogy azokat jobban is gondozhatjuk, öntözhetjük minék folytán megfogamzásuk is természetesen biztosabb.

Az amerikai ojtványok minden körülmények között legalább 60 cm. mélyen forgatott talajba s egymástól legalább is 1 mtr. sor-és töké távolságban ültetendők még a legsoványabb kövesebb szőlőkben is; jobb, erőteljesebb talajokon pedig legalább 1: 2 mtr. sor-és töké távot kell hagyni az egyes tőkék között, mert különben az amerikai tőkék ismeretes túlbujja tenyésze mellett szőlőnk 6—8 éves korában nem szőlő, hanem erdő lesz, melyben a napsugár a tőkékig soha sem hathat s így a termést is megérlelni képtelen leend. Ez tehát egy olyan fontos kérdés, mely méltó figyelmet érdemel különösen 60 cm. sor-és növény távolságban ültetni szerető szőlősgazdáink részéről, mert ha erre kellő figyelemmel nem lesznek, szőlőiket akár be se ültessék, mert a sok töké beszerzése, kültetése és művelésére kiadott költségeiknek megfelelő kamatait a sűrűn ültető gazdák élvezni nem fogják. Mi az ültetés mélységét illeti a tőkék oly mélyre helyezendők, hogy az ojtás helye a föld felszínével épen egy magasságba essék.

A phylloxera elleni védekezésnek harmadik módja ellenálló s egyszerűs mind magukban minden ojtás nélkül is élvezhető bort termő úgynevezett direct termő szőlőfajok szaporításában áll.

Ilyen szőlőfajok nagyban még Franciaországban sem szaporítatván, azoknak beszerzését alig lehetne most fogamtosítanunk, miert is ez idő szerint egyedül vörös bort termő Jaquez érdemel figyelmet, miután ezen faj kielégítő termékenységével meglehetősen izű és rendkívül sötét festanyagu bort szolgáltat, és a mellett ojtásra alanyul igen alkalmasnak bizonyult.

Hátránya azonban, hogy igen későn érke és savanyu bort ad.

A mennyiben pedig az eddigi kereskedelmi tapasztalatok eléggé megvilágíthatják a borfajok tenyésztését illető elfogultságunkat, óva figyelmeztetem az igen tisztelt borász közönséget, hogy kereskedelmi piacot nem biztosító borfajok tenyésztésével ne tetőzze a szőlészet fenntartását úgy is megterhelő kiadások tételeit. Miután egyedül a finom zamatot biztosító fehér és vörös bort termő szőlőfajok nagyban való tenyésztésével leszünk képesek a külföldön borfogyasztó közönségünk még igen csekély számát szaporítani, egyedül az ilyen fajok ojtás utján való előállítására van hivatva a nehézséget ismereni nem akaró tevékenység! Kövessük a jó példát és okuljunk a franciaiak által már is elért eredményeken, és termeljünk mentül nagyobb mennyiségben vörös bort biztosító fajokat!

Végezetül, miután körutaimban azon tapasztalatot szerezttem, hogy a vándortanítók rendeltetését s kötelességeit illetőleg a közönség körében szintén általános tájékozatlanság uralkodik: ezekre vonatkozólag megjegyzem, hogy a vándortanítók mindenike mint állam által fizetett tisztviselő a szakjába vágó dolgokat illetőleg teljesen ingyen áll a szőlőtermelő közönség rendelkezésére s egyszerű felszólításra bárkinek szőlőjében is a lehetőség szerint minél előbb megjelenni s a kért utasításokat minden díj nélkül megadni köteles.

Kelt Budapesten, 1885. július hóban.

Miklós Gyula, kir. tanácsos és orsz. borászati kormánybiztos.

Levelezések.

Budapest, szept. 11.

Kiállításunk fényes erkölcsi sikerei közt a legnagyobb jelentőségű és legörvendetesebb bizonyára az, hogy a nyugati

általa bérbevett, tehát az érsek tulajdonának elismert, városi regale- és földesuri jogoktól megfosztatott.

Rozsnyó városa tehát 1656—1715-ig kiváltságait nagyrészt elvesztette és csak annyi jogot élvezett, mennyit neki a magára haragított esztergomi érsek nagy kegyelmesen meghagyott; minthogy pedig régi szabadságának megtartása, illetőleg visszaszerzése érdekében, a felkeléstől eltekintve, kísérlet sem tett, és kényszerhelyzete dacára a már most teljesen földesurává lett érsekkel folytonosan ellenkezett és ujt huzott, bányapara pedig számot tenni megszűnt: erősen lefelé gurult a hanyatlás lejtőjén, melyre az érseki kegyeljesítésével lépett, és gyors léptekkel haladt az arányosítási per felé, melyben önállóságával javadalmait is az érsek javára elvesztette.

Érdekes, hogy az esztergomi érsek 1656. óta egészen más hangon és modorban leveleztek a várossal, mint azelőtt; különösen Szelepcsényi György rideg, bosszús és büszke sorában hiába keressük azt a meleg és udvarias hangot, mely Pázmány Péter leveleit jellemzi.

Két párbaj.

(Igaz történet)

„Nines regény, amely izgatóbb részletekkel bír, mint az — élet;“ az emberösmerők ezt hiszik és vallják — s igazuk van.

A kegyelmesen butorozott elfogadóterem alacsony divánján szép fiatal nő ül. A hölgy még nines harmiez éves, a huszonötödik tavaszt azonban már élvezte. Pompás haja vöröses; alakja telt; ajkain csábító kaczer mosoly játszik. Előtte a csupán arasznyi magas számolyon, melyen kissé nagy lábait nyugtatja, csinos fiatal ember foglalt helyet, aki lángoló tekintetével a szép asszonyra. Mindketten hallgatnak; de ragyogó szemek a legérthetőbb párbeszédet folytatják, a néma társalgást. Egyszerre mintegy önfelédtségből, a szép asszony ölébe ejti balkezét. Az ifju mohón kap a finom, fehér gondozott kezeke után és ajkaihoz emelvén azt, csöktengerbe fűroszti. A szép asszony ellentállás és szó nélkül engedi át kezét az ifjunak; még jobban fénylő szemei mintegy azt mondják neki: „Csökold, csökold kezemet, amíg alkalmad nyilik erre.“

A két fiatal szerelmes kizárólag egymással foglalkozik; ez okból nem veszik észre, hogy a terem oldalajtáját hevesen szakítja föl valaki, és a nyitott ajtó mögött a küszöbön áll — a férj.

A szép asszony éles sikolyt hallat; az ifju pedig zavarodva boesátja el a kis kezét s azután gyorsan ugrik föl és

nemzetek közvéleménye, mely eddig sok tekintetben balnézeteket, sőt igazságtalan felfogást táplált hazánk kultúrtörékevei irányában, most országos tárlatunk alkalmából az igazság megítélésé medrébe kezd átesapni. A külföld sajtójának legte kintélyesebb közegei a tisztelet és elismerés hangján szólnak Magyarországnak művészeti és tudományos fejlettségéről és komoly ipari haladásáról és a mit egy évtized alatt csak elvétel tudtuk elérni, annak most naponta örövendhetünk: az európai sajtó kimeríthetetlen elismeréssel árasztja el hazánkat és osztatlan itéletével lelkesülten sorozza nemzetünket az európai kultúrnépek közé. Ez kétségtelenül a leghatalmasabb vívmánya országos tárlatunknak, a melynek immár teljesítve látjuk ama hivatását, hogy kulturális fejlődésünk, anyagi és szellemi állapotaink való képét tárja a külföld szeméi elé. E rokonszenves elismerés egy újabbik tanujelével találkozunk a francia sajtó egyik legelőkelőbb közlönyének, a „Temps“-nak legutóbbi számában, a mely behatóan ezekben foglalkozik hazánk művészetével és iparával.

Van-e Magyarországnak nemzeti művészete és nemzeti izlésen alapuló ipara? Ezt a kérdést veti fel a „Temps“ írója, ráutalva arra, hogy vannak nemzetek, a melyek a művelődés szükséges voltának tudatára ébredve, hirtelen ráveték magukat a kultura munkájára, de rendszertelenül, zürzavarosan fogtak hozzá a nehéz műhöz és az eredmény az lett, hogy a civilizációnak csak töredékeit tudták elkapkodni, de saját nemzeti kultúrát létesíteni nem tudtak. Magyarországnak azonban van nemzeti művészete és a hagyományok által megszentelt nemzeti izlése. A ezikkirő ismerteti ezután agyag-, porcellán-és majolika műiparunkat, a mely szerencsésen sajátította el a régi Pannónia talajában talált ókori műkinesek stíljét és formáit. Keramikus házi iparunkról azt mondja, hogy formái tel-tűnő módon hasonlítanak a Délfranciaországban üzött agyagipar idomaihoz és a díszítés és modellirozás e hasonlatossága annyira megy, hogy el sem hitte volna, miképe tárgyak nem Franciaországból hozattak be hazánkba, ha iparmuzeumunk tisztviselői nem biztosítják a legünnepelesebben róla, hogy e tárgyak hazánkban évszázadok óta így készítettnek. Érdekes hasonlatosságot fedez fel a ezikkirő a magyar népbutor stíjje, díszítése és festésében is. E butorok — úgymond — majdnem teljesen olyanok, mint az arabok butorai és láttukra az ember azt vélné, hogy valamely Algírbeli falu szobájának belseje van szeméi előtt.

Azután fejtegeti, hogy a magyar butorok, szőnyegek, ékszerék, zománcok mennyire megörzik régi keleti jellegüket. Az érdekes ezikk a német ipar befolyására utal s azután így végződik: „Németország kereskedelmi s ipari befolyása ellen legtöbb sikerrel küzdhetne itt Franciaország. Társadalmi tekintetben a magyar nép rokonszenvét bírjuk és a barátságos tüntetések zajossága miatt nem kell az érzelmeik őszinteségét kétségbevonunk. A mezei gazdaságokban, a bányáknál ügyes mérnökök kitűnő állásokat szerezhetnek, műipari ezikkeinket szívesen vennék és a nagyipar bizonyos ágai, így nevezetesen a gazdasági gépipar fontos piacot találhatnának. De Magyarországnak épp úgy, mint sok más országban, ugyanazon okok gátolják iparunk tőrfoglalását. Francia ügynököt, alkusz, kereskedő-utazót alig látni, míg a német és angol ügynökök egészen elárasztják az országot. És ezek bámulatos művészek a rábeszélésben. Egy pesti kereskedő, a ki igen alaposan ismeri a párisi irodalmat, ezt mondani nekünk: „Olyanok vagyunk, mint a guillotine par persuasion (a ki rábeszélnek szép szóval, hogy guillotiniroztassa magát), mert ha az ajtón kilökjük őket, visszajönnek az ablakon és képesek volnának akár a kéményen. Aratás előtt a Dunapart tele van angol gazdasági gépekkel, melyek a Feketetenger kikötőiből a Dunán feljöttek. Az angol ügynökök próbára kínálják, tizenkét havi fizetési határidővel, és évenként óriási üzleteket csinálnak. Így áll a dolog egyéb iparezikkével is, melyeket a külföl-

daczosan lép a terembe lépő fiatal ember elé, aki sértő lenézéssel méri tetőtől-talpig neje udvarlóját

— Grófné! kérem, távozzék lakosztályába, — töri meg a kínos határu esőndét a férj. Mire a szép asszony minden szó nélkül engedelmeskedik férjének, urának.

— A gróf rendelkezék velem, — e szavakkal fordul az ifju nála néhány évvel korosabb társához — minden föltételt már előre is elfogadva, készséges szolgálatára állók.

— Ez természetes — válaszol gunyosan a fiatal gróf, miközben újból lenézőleg méregeti a meglepett udvarlót.

Másnap reggel a kastélyból gyalog indult ki egy hat férfitől álló kis társaság a közel fekvő nyiresbe: a gróf, a fiatal ember, négy segéd (szomszédos fölbirtokosok) s két katonarvos, kiket a nem távol épült városból kérésre a háziur magához. A segédek vitték a kardokat; míg az orvosok mind-egyike kis dobozt szorított hónalja alá, melyben a sebeszeszközök voltak.

A párbaj föltételei, természetesen, nagyon szigorúak voltak: küzdés a végkimerülésig. Ot percz mulva derekas vértócsa borította a színhelyet: a gróf hatalmas „crecle“-vágással föllhasította ellenfele altestét.

A fiatal ember nagy sebe halálos; de azért a sebesültnek kilátása volt, hogy ifjuságának ereje pár napig életben tartja őt. Ezt fölhasználván, édes atya egyik birtokára vitette magát. Nehány nap mulva azután a hírlapok „urbi et orbe“ kürtölték, hogy N. N., a reményteljes ifju, hirtelen kimult.

Mikor a szép asszony értesült imádója veszélyes megsebesüléséről, kissé megrázkódott; midőn elhunytáról olvasott már meg sem rázkódott. Ilyen a legtöbb asszony; e kérdésre: Ki a nagyobb? rendszeren azt felelik magoknak: „Az élő.“

Mintaképe a férfinak. Ez oly dicséret ugyan, melynél nagyobbat nem mondhatni férfúró, bár legyeu az uralkodó; de jó barátomnál feltétlenül megérdemelt. Már két ízben voltam oly szerencsés, hogy azzal tisztelt meg, miszerint párbaj-segédnek szolított föl. Első ízben karácsonykor lesz őt éve, a fővárosból táviratilag hitt egyik nagyobb vidéki városunkba. Két fiatal lovassági tartalékos-tisztesske a vendéglő asztalánál nyilvánosan kigunyolt egy lánykát, aki szeszélyből fiu-öltönyben fényképezette le magát. E lánykát jóbarátom ösmerte, nagyraesülte, tisztelte; s így el akarta a henzegő tisztesskeket hallgattatni és gunyolódásukért meg akarta őket büntetni. Mindezt csak a párbaj után tudtam meg segédtársamtól: mert

diek az itteni vevők utasításai szerint gyártanak. Ezen utazó ügynökök mind beszélnek magyarul; sok idegen czégnök általános képviselője van Budapesten; az egyik bécsi czég nagy palotát épített. A francia gyarmat néhány francia tanár-ból és pinczéből áll. Bécsben sincs különben; előkelő ember alig van hat, s a háremszáz más egyén hivatalnok, tolmács, komornyik vagy pinczér. A németek mindenütt ezrével találkoznak; a legkisebb magyar falunak is meg van a maga német gyarmata, melynek boldogulása a szoros solidaritásban rejlik. Abban rejlik a mi kivételi kereskedelmünk hanyatlása, hogy mi nem megyünk külföldre, mint az angolok és németek; ezek bebarangolják az egész világot, a hol csak adni és venni lehet, s mikor a mi humorisztikus írónk azt állítja ironikusan, hogy az angolok a Cheops piramisán és a Jungfrau tetején hirdetik szappanikat, akkor nagy dicsérrel adóznak az angol nemzeti iparnak.

Félévi jelentés.

Az 1885. év I-ső felére a megyei közigazgatási bizottságban képviselt közigazgatási ágak szakelőadóinak havi jelentései nyomán.

I. Az alispán hatásköréből.

A tisztikar személyzetében változás nem történt. Oly akadályok, melyek a közigazgatás rendes menetére gátlólag hathattak, fel nem merültek. Fegyelmi nyomozás rimaszécsi járásbeli szolgabíró ellen lett elrendelve egy katonai ügybeni kimutatásnak késedelmes beküldése miatt, — és a rimaszombati városi rendőrkapitány ellen a nmltsgu kir. belügyi miniszterium rendelete folytán indított meg s fejeztetett be. A közbiztonsági állapot általában kielégítő volt. A közegészségi viszonyok eléggé kedvezők voltak. A mult évi kötelezőnyilvén községenként biztosított közmunka hátralék teljesen beszolgáltató, közmunkaváltás tartozás lerovatott. Az újonczállítás kellő rendben jó eredménnyel hajtott végre.

A házi pénztárban kezelt összes számadások és pénztárak időközönként megvizsgáltván, a számadások mindenkor jó rendben, a pénztárak illetve pénztári kezelés alatti összegek hiánytalan állapotban találtak. Házassági engedély hadköteles sorban levőknek adatott 68. és olbeesítés engedtetett tényleges szolgálat alólól 49 esetben.

A közigazgatási bizottság ügykezelésében mult évről átvétetett hátralék 61 szám, a folyó év első felében beadott 839 szám; feldolgozandó volt 900 szám, melyből feldolgoztott 816 és a következő félévre átvitetik 84 szám. Es pedig: az alispán 513-ból feldolgozott 446-ot, a tiszti ügyész 6-ból feldolgozott 6-ot, arvaszéki elnök 62-ből feldolgozott 60-at, főorvos 31-ből feldolgozott 30-at, kir. adófelügyelő 88-ból feldolgozott 86-ot, kir. mérnök 78-ből feldolgozott 74-ot, kir. tanfelügyelő 117-ből feldolgozott 109-et, kir. ügyész 4-ből feldolgozott 4-et, fegyelmi választmány 1-ből feldolgozott —.

A törvényhatóság ügykezelésében pedig 323 hátralékhoz beérkezett 7257 szám, feldolgozandó volt összesen 7580 szám, feldolgoztott 7178, hátralékban maradt 402. szám.

Fegyelmi ügy folyamatban van 2.

II. A kir. adófelügyelő hatásköréből.

A hivatalnoki kar személyzetében változás, az ügykezelés körül oly akadály, mely annak rendes menetére akadályozólag hathatott, — nem jelentetett.

A földadó kivetése február hóban már befejeztetett: a

felünk e párbajok okául azt jelölte meg: „Ellenfeleim orra nem tetszett nekem.“

E két párbaja jutott eszembe, mikor pár nap előtt belép hozzám jóbarátom és fölker, hogy intezzem el, mint egyik párbajsegéde, bizonyos ügyét.

— Mi e párbajod oka? — kérdezem őt.

— Egy hölgyet, akit ösmerek, rágalmazott valaki; ez okból azt mondottam neki, persze minden föltűnést kerülve, hogy nevéssé tette magát a francziák iránti túlzottan kifejezett politikai rokonszerve által.

— És te, akinek hazánk, nemzetünk iránt oly nagy kötelességei vannak, mint vajmi keveseknek, egy hölgyért, aki csak „ösmérésöd“, könnyelműen kockáztatod tested épségét, sőt életet is! — mondom neki jóakaró szemrehányással; hiszen X. bamelatosan jól.

— Igen! csak ösmérem — hangzott visszhangként az igen halk fölkiáltás mintegy válaszul. — Nem! nem! nagyra is becsülöm e hölgyet! — toldá meg a mentséget barátom, miközbe szomoruan mosolygott.

— Kérlek hagyj el a kérdezősködést — így némitott el, kiolvasván szememből, hogy bővebb fölvilágosítást kívánok tőle hallani.

Másnap reggel a megyeri patak torkolata mellett nőtt esaliban két pisztolylövés dördült el: az első nem talált; míg a második lövés golyója, kedves barátom mindenkor biztosan érző kezéből, földre terítette párbaj-ellenfelét. A golyó a sebesült jobb csipőcsontját zuzta össze.

Persze! e párbajról melyen hallgattunk mi segítők s az orvosok; mert a becsület ezt parancsolja: ugyanis, a párbaj nem olesó hírlapi „reclame“, amely a párbajozók néha csak képzelt bátorságát ingyen kürtöli a világba.

* * *

Mily nagy különbség van e két párbaj között, neha mindkettőnek oka nő volt. Az első bűnös szenvedély küzdette az elesett által; míg az utóbbiban a leglovagiasabb fölfogás híve büntette meg a vétkest.

Amily kárhozzátandó a párbaj, ha okán koresmai pörlekedés szolgál; ép oly főséges az, ha ez által a férfiú oly nő becsületét ója meg a megburcoztatástól, aki nem tudja, nem is tudhatja, hogy érte az illető testi épségét, sőt életét is kockáztatta.

Gr. Pálffy Jenő.

házaó és az I. és II. osztály kereseti adó kivetéséhez szükséges előmunkálatok pedig folyamatban voltak.

A folyó év első felére kirovatott:

	földadó	170477 frt 01 kr.
	házbér adó	7334 frt 11 kr.
	házbér osztályadó	16761 frt 80 kr.
I. és II. oszt. kereseti adó		54018 frt 35 kr.
III. és IV. „		31886 frt 13 kr.
	egyletek adója	5736 frt 50 kr.
	bányaadó	4425 frt 66 kr.
	tőke kamatadó	24387 frt 30 kr.
	vadászfegyveradó	1159 frt — kr.
	általános jöved. pótdadó	71197 frt 58 kr.
	hadmentességi pótdadó	12451 frt — kr.

összesen: 399834 frt 74 kr.;

az 1884. évről áthozott 192319 frt 47 $\frac{1}{2}$ krral összesen fizetendő volt 608966 frt 85 kr., melyből töröltetett 8549 frt 45 $\frac{1}{2}$ kr. befizettetett 289975 frt 18 kr. és tartozásban maradt a második félévre 310442 frt 22 kr.

Az adófizetési eredményeknek és hátralékoknak egybe-hasonlítás táblázata szerint azonban az összes adónemekre befolyt volna 284187 forint 19156 forinttal több mint a tavalyi hason időszakban; — a félév végével pedig hátralékban maradt volna 281894 forint, a hátralék e szerint 16975 forinttal szaporodott; végre a félév kezdetén hátralék lett volna 172114 forint s így a hátralék tartozás a félév kezdetéhez képest 109780 forinttal szaporodott volna.

Hogy a hátralék szaporodott daczára annak, hogy a befizetés kedvezőbbnek volt kimutatható, a catasteri munkálat folytán előállott földadó szaporodás okozta — feltéve, hogy az elszámolás helyes.

284 adóközségben az adóelőírás a félév végéig nem fejeztetett be. 861 közvetlen adófizető fizet összesen 148965 frt 31 kr. adót, — és 77398 közvetlen fizető terhelhetik 250869 frt 43 kr. összesen 399834 frt 74 kr. adóval.

Végrehajtás foganatosított a szolgabírák által zálogolás 642, árverés 161 esetben, községi előjárók által zálogolás 447, árverés 393 esetben.

Ingatlanra vezetett végrehajtás utján elárvereztetett a birtok 5 esetben.

A kir. adófelügyelő fellebbezése folytán tárgyalatott 14, az érdeklét adózók fellebbezése folytán pedig 319 eset.

Értesítés.

Van szerencsém a megyei gazdaközönséget tisztelettel kiértesíteni, miszerint a földmívelés- ipar- és kereskedelmi m. kir. miniszterium részéről közhírre tétetik, mikép a kisbéri, mezőhegyesi, fogarasi állami méntelepekből, részben kisorolt számfellett, részben kisejelteztet lovak folyó évi október hó 14-én és az azt követő napokra Budapesten a kiállítás területén, nyilvános szóbeli árverezés utján azonnali készpénz fizetés mellett fognak a legtöbbet ígérőnek eladatni. P. Apáti 1885 Szept. 18-án.

Vajda Gyula, gazd. egyf. titkár.

Meghívó.

A „Gömörmezei ált. tan. egylet“-nek nagyrözei járásköre f. év szept. 24-én, reggeli 10 órakor Vereskön (Garam mentén) a hercegi iskola tantermében próbaelőadással egybekötött nyilvános gyűlést tart, melyre egy az egylet minden tagja, valamint a tanügy iránt érdeklő tanügybarátok tiszteletteljesen meghívottak.

Sorrend:

1. Elnöki megnyitó.
2. A murányi várban megtartott tavaszi közgyűlés jegyzőkönyvének felolvasása s hitelesítése.
3. „A népiskolai olvasókönyv.“ olvasmányainak szemléletileg előadása a helybeli tanító által.
4. Megvitandó tételek:
 - a) Egészségtani tétel: „Mifele rendszabályokat léptessen életbe a tanító, hogy a tanterem levegője mindig tiszta maradjon, tehát az egészségre kártékony ne legyen.“
 - b) Oktatásni: „Gömör-Kishontmezei területén mifele történelmi emlékek vannak, melyek a hazai történelem tanításánál sikeresen felhasználhatók?“
 - c) Módszertani: „Mi módon lehet növendékeinket a helyesírás szabályaival legkönnyebben megismertetni?“
 - d) Vitatétel: „Milyen arányban álljon a testi nevelés a szellem fejlesztésével?“
5. Közügyek. Indítványok. Tanügyi előadások.
6. Az országos kiállításra felrúndult egyleti tagok közül esakis azok voltak a községi segélyben részesítendők, kik magukat kötelezték, hogy ott szerzett tapasztalataikat egyletünk érdekében érvényesítik; felhívom kartársainkat, miszerint ezen írásos jelentéseiket a jkőri gyűlésen annyal is inkább adják be, mert a kik ezt tenni elmulasztják, annyitól a községi segély vissza fog követelgetni az egylet javára.
7. Hogy a pénzbeszedésnél eddig észlelt rendszertelenség megszüntetve legyen, a tagsági díj alapszabályaink, egy választmányi határozat értelmében esakis a körelnököknél fizethető, s miután a tagsági díj, egy a hátralékok összege közgyűlés alkalmával pedig Halassy Gyula egyleti pénztárnoknak adandó át, ezennel sürögösen felhívom a tisztelt kartárs urakat, miszerint azon időben kötelezettségüknek, különbeni per utján való behajtás mellett, eleget tenni el ne mulasszák.
8. Körgyűlésről való elmaradás irásilag igazolandó.
9. A közebéden résztvenni kívánók Noge János urnál jelentkezni sziveskedjenek.

Murányalja, 1885. szept. 16.

Droppa József, elnök.

Hírek és vegyesek.

Rudolf trónörökös ő cs. és kir. fensége, e hó 15. napján reggel érkezett Gömörmezei a vadászatra, melyet részére sógora Fülöp herceg rendezett. A magas vendéget Tiszolezon nem ugyan hivatalosan, de a szeretet annál öszintébb kifejezéseivel fogadta az állomásnál várakozók tömege, melynek élén a megye vezérférfiai siettek tolmácsolni az örömet a felett, hogy vidékünk ő fensége ismét meglátogatni kegyeskedett. — A trónörökös szívélyesen fogadta a nép lelkesült „éljen“-zéseit, melyek csak akkor esillapultak, midőn a vendéglátó rokon kíséretében Murányba hajtattak, honnan más napon a lehető legkedvezőbb időjárás mellett indult szarva-

sokra vadászni. — Ő fensége külön vonata úgy menet, mint visszatérőben e hó 18-ik napján d. u. fél 4 órakor érintette városunkat, a nélkül azonban, hogy a szép számban egybegyűlt közönségnek a ritka vendéget üdvözölni szerencsése lehetett volna.

Megyebizottsági őszi közgyűlés lesz f. évi október hó 12. napján (hétfőn), az állandó választmány ülése pedig az ezt megelőző vasárnapon (október hó 11-én) fog megtartatni.

A közigazgatási bizottság legközelebbi ülésének idejéül, a megyebizottsági közgyűlés miatt ez uttal kivételesen, folyó évi október hó 19-ik napjának d. e. 9 órája lett kitűzve.

A miskolczi keresk. és iparkamara f. é. szept. 22-én délután 3 órakor a kamara saját helyiségében közös ülést tart. Napirend: 1. Elnöki előterjesztések. 2. A földmívelés- ipar- és kereskedelemügyi miniszter urnak leirata az 1882. 17. t. cz.-be iktatott általános vámtariffa véleményezése tárgyában. 3. A miskolczi kir. törvényszék átiratai véleményezés végett. 4. A jolsvai ipartanácsi bizottság kérelme. 5. A kamara iparos szakosztályának jelentése a budapesti kiállítás tanulmányozása tárgyában.

Albini Márton, a klenőezi körjegyző, hivatalos állásáról, mint értesültünk e hó 16-án felfüggesztetett. — E szigorú intézkedés tulajdonképeni oka még eddig nyilvánosságra nem került.

Tanítóválasztás volt e hó 13-ik napján Klenőezon, hol mint általában tudva van, a nemzetiségi izgatók mindent elkövettek arra nézve, hogy az üresedésben volt két tanító állomás mindenike olyanok által legyen betöltve, kik hazafiatalan ezéljaik eszközeiül általuk felhasználhatók legyenek. Tervük csak részben sikerült, mert egyik tanítónál Engler Pál ur lett megválasztva, kiről joggal feltehető, hogy van ereje, lesz bátorsága ellensúlyozni a befolyást, mely a gyermekek szívébe is magyarellenes érzelmeket oltani törekszik. — Kintartást, szerencsét kívánunk neki a nehéz álláshoz, melyre azért is büszke lehet, mert ott kettős feladat megoldására szentelheti tevétségeit.

Gyászjelentés Ilnátkó Györgyné sz. Borbás Terézia s kis leánya Mária; Ilnátkó János, n.-mihályi gör. kath. lelkész; Ilnátkó Karolina és férje Demjanovics János, n.-beleznai gör. kath. lelkész; özv. Havelka Richardné sz. Ilnátkó Amália s gyermekei: János, György és Ignác; Ilnátkó Antal; Ilnátkó Emma és férje Karcub Pál, m.-izségi gör. kath. lelkész s gyermekei: Jolán, Anna, Andor, Emma, Gyula és Pál; id. Borbás István gazdatiszt és neje Beesky Julia és gyermekei: ifj. Borbás István, Borbás Béla, gazdatiszt és neje Szabó Mária, gyermekeik: Béla és Géza; Borbás Julia és férje Sztankovics János gazdatiszt s gyermekei: János, Julia és Margit; Borbás Géza, áll. főgymn. hittanár; dr. Borbás Antal, gyakorló orvos, számos rokon nevében is, megszorodott lélekkel jelentik férje-, atyja-, testvérük-, nagybátyjuk-, vejük-, illetve sógorunknak Ilnátkó György, losonezi áll. főgymn. r. tanárnak, élete 45-ik, tanárkodása 20-ik s boldog házassága 5-ik évében f. évi szeptember hó 14-én, a haldoklók szent-ségének ajtatos felvétele után, agyszélhűdésben történt gyászos elhunytát. Az Istenben boldogult hült tetemei f. hó 15-én, délután 5 órakor fognak a róm. kath. egyház szertartásai szerint a róm. kath. templomból a losonezi sírkertbe örök nyugalomra tetetni. Az engesztelő szent miseáldozat pedig f. hó 16-án, reggeli 9 órakor fog a losonezi róm. kath. templomban a boldogult lelki üdvéért a Mindenhatóknak bemutatatni. — Az örök világhosszú fényeskedjék neki!

Czáfolatot vettünk a helybeli kir. távirda vezetőjétől, amint következik: „T. Szerkesztő ur! Vasárnapi számában a táviratok késedelmes kihordásáért emelt panaszra válaszólag kérésem becses lapjában a panaszt emelőnek tudomására hozni, hogy a távirda kihordásra alkalmazott eselőnek nem az a rendeltetése, hogy a ezimzett feleket koresmárol-koresmára, és kávéházirol-kávéházra keresgélje, hanem ha a ezim viselőt hon nem lelt, tartozik haladéktalanul a hivatalba visszajönni. Miután pedig a kézbesítési vévényekből nem tűnik ki, hogy a sürgönyök késve lennének kézbesítve, és miután a kézbesítés sorrendben történik; így a becses lapjában okoskodó egyének eljárását csak észbeli szegénységnek tudom be. Rimaszombat, 1885. aug. 9. Kitűnő tisztelettel Klekner, kir. távirtdai vezető.“ Okot erre lapunk folyó évi 36. számának következő közleménye szolgáltatott: „Távirat aink kézbesítése körül késedelmezés miatt panaszról értesültünk. Ugy véljük, ennek pusztá felemlítése is elegendő arra, hogy az illető hivatal kezelője kissé nagyobb figyelembe részesítse azon intézményt, melynek ezélját épen a tudósítások gyors kézbesítése képezi.“ A czáfolatnak épp úgy tartozunk helyet adni, amint készséggel közöljük az alapos panaszokat, de megjegyezzük, hogy a teljesen igazolt panaszszal szemben ilyen hangon és modorban tartott helyreigazítás egy közszolgálatra utalt hivatal vezetőjének csak ártani képes. Egyébiránt vegye szives tudomást Klekner ur, hogy a panasz több előkelő családra nehezedett gyász alkalmából olyan egyentől jött, ki hivatalán kívül csak otthon található. Különböben a fenti két közlemény összehasonlítását, s az igazságszolgáltatást olvasóinkra bizzuk.

Tanintézetek népessége a közelebb mult évihez képest eddig apadást tüntet fel. Beiratkozott ugyanis a) az egyesült protestáns főgymnáziumba 218-, b) a róm. kath. elemi iskolába 233-, c) a közs. elemi iskolába 204-, d) az ipariskolába 86-, e) a felsőbb leánynevelő intézetbe 33-, f) a h. h. elemi iskolába 77-, g) az ág. h. elemi iskolába 56-, összesen 907 növendék, mely szám, ha még szaporodni fog is, valószínű, hogy a tavalyit (1126) nem érendi utól.

A „Gömörmezei magyar közművelődési egyesület“ tagjainak száma örvendetesen szaporodik. Amint értesültünk, bár az újabb aláírási ívek még nagyjából kün vannak, mintegy 600 aláíró sietett a hazafias törekvést anyagilag is támogatni. Az ezen ügyért buzgólkodók lelkesedésének szép példáját mutatta fel Simoni község, midőn kiesinyje-nagyja meghozta áldozatát; s valóban szerencsésnek érezzük magunkat, hogy erről közelebbi számunkban helyi tudósítónktól bővebb tudósítást közölhetünk, s a nevezett községet, mint az egyesület alapító tagját öszinte tisztelettel üdvözölhetjük.

Üdvös intézkedés vette kezdetét városunkban, a „Temető-utca“-n, hol egész erővel építik a esatornát. Ez alkalommal megemlítjük, miszerint nem volna tán felesleges, ha az építés vonala éjjelre valami erősebb zsineggel, vagy könnyen mozdítható korláttal, avagy néhány lámpa-jelzővel láttatnék el, hogy az ott járó-keelő figyelmessé tétessenek a lehető szerencsétlenségre, melynek tegnapelőtt este óta egyik polgártársunk testi épsége hosszú időre áldozá avá lett.

Hivatalos közlemények.

Gömörmege alispánjától.

10090. sz.

Hirdetmény.

A köztanácskozás tárgyát képező közügyek elintézése végett szükséges, s törvény és szabályrendeletileg megállapított rendes özi megyei bizottsági közgyűlés határnapja főispán úr ő méltóságával egyetértve, folyó évi október hó 12-ének reggeli 9 órájára s következő napokra Rimaszombat városába kitűztetvén; midőn erről a közönség értesítettnek, s a megyei bizottság tagjai személyes megjelenésre tisztelettel felkértenek, egyidejűleg köztudomásra hozatik, hogy a tanácskozás kiválóbb tárgyait az üresedésben levő megyei főorvosi és a rimaszombati járás orvosi állomásoknak választás utáni betöltése, a kilépendő közigazgatási bizottsági tagok helyett, új tagok választása, az 1886-ik évi megyei költségvetés megállapítása, a közmunka váltásdíjak meghatározása, az 1886-ik évi virilis bizottsági tagok névjegyzékének felülvizsgálása s végleges jóváhagyása s egyéb közérdekű fontos ügyek képezendik.

Rimaszombat, 1885. szept. 16. **Szontagh**, alispán.

Gömörmege alispánjától.

Pályázati hirdetmény.

10090. szám. — Köztisztel és szeretetben állott megyei főorvosunk dr. Patzek Mór halálával üresedésbe jött megyei főorvosi állomásra ezennel pályázat nyitattik, s az ezen tisztii állomást elnyerni kívánó szakértőket felhivatnak, hogy kellőleg felszerelt kérvényeiket folyó évi október hó 10-ig bezárólag Rimaszombatban az alispáni hivatalnál annyival inkább adják be, mert a kitűzött határidő után beérkező kérvények figyelembe vehetők nem lesznek.

Kelt Rimaszombatban, 1885. évi szeptember hó 16-án. **Szontagh**, alispán.

Gömörmege alispánjától.

Pályázati hirdetmény.

10090. szám. — Ifj. dr. Löcherer Tamás megyei kórházi alorvossá történt kinevezetése folytán, rimaszombati járásorvosi hivataláról leköszönvén, az így üresedésbe jött tisztii állomásnak választás utján leendő betöltésére ezennel bezárólag október hó 10-ig terjedő nyilvános pályázatot nyitattik, s mindazok, kik ezen hivatalt elnyerni kívánják, kellőleg felszerelt kérvényeiket Rimaszombatban az alispáni hivatalnál leendő beadására felhivatnak. A kitűzött határidő után beadandó kérvények figyelembe vétetni nem fognak.

Kelt Rimaszombatban, 1885. évi szept. hó 16-án.

Szontagh, alispán.

Hirdetmény.

9265 sz. — Gömörmege területén a folyó 1885-ik évi egyenes adó előírás és kivetés, ide értve a hadmentességi díjakat és fegyveradókat is, véglegesen befejeztetvén, az 1883. évi 44-ik törvényezikk 36. §-a értelmében felhivatnak valamennyi adófizetők, hogy adókönyveiket — és pedig a községnél fizetők a városi, vagy községnél illetve a körjegyzőnél, a közvetlen fizetők ellenben a kir. adóhivatalnál — a kivetett adótelekek bevezetése ezéjából — jelen hirdetménynek közzététele napjától számítandó 8 nap alatt, különbeni megbírságolás mellett bemutatni el ne mulasszák.

Kelt Rimaszombatban, 1885. aug. hó 31-én.

Fakla János, kir. adófelügyelő.

Szerkesztői üzenetek.

Cs. M. Későn vettük; de közelebb jönni fog.

Felelős szerkesztő: **Rábely Miklós.**

Nyilt tér.)*

Barna Imre urnak Rimaszombatban.

A „Gömör-Kishont“ idei 36-ik számának „A közönség köréből“ című rovatában felszólalás közöltetett ama durvaság miatt, melylyel rendőrségünk egyik közege folyó évi augusztus 30. napján este 7 órakor a helybeli külső vásártéren „egy hivatalnok“ nejét s két nő vendégét otrombában megsértette.

Mind kettőnek nevét elhallgattam, mert hittem, hogy amaz eset nyilvánossá tétele után uraságod művelt emberhez illően tudni fogja, mint kell a megbántottaknak férfiasan elégtételt szolgáltatni, avagy engemet netalán tévedéséről felvilágosítva, megnyugtanni.

A felszólalásom megjelenése óta lefolyt 15 nap sokkal több, mint a mennyi elég arra, hogy kötelességével tisztába jöhessen, s miután erre személyesen is előszóval is eredménytelenül figyelmeztettem, úgy látszik, hogy uraságod, ez eset hőse, Rimaszombat városának rendőr kis-kapitánya, nőikkel szembeni gorombáskodásra ugyan elég nagy, de felette kicsiny ahhoz, hogy az elkövetett bántalmat lovagias eljárás utján felejtse.

Eznek kijelentése nekem és környezetemnek megtorlásul elég. — mert őt arra, hogy személyével ez ügyben tovább foglalkozzam, tanusított magatartása után, érdemesnek nem tartom.

Rimaszombat, 1885. szept. 19. **Jakabfalvy Béla.**

Nyilatkozat.

Folyó évi szept. 2-án összes terményeim, valamint eséplőgépem, melyeket a „Foncière“ pesti biztosító intézet rimaszombati főügynöke **Kern Adolf** urnál adtam fel biztosításra, a tűz martalékává lettek.

Bár sem a biztosítási díjakat le nem fizettem, sem a kötvény birtokomba ninesen, összes három nevezett intézet felügyelője által, a legméltányosabban és teljes megelégedésemre rendeztetett, — miért is nem mulaszthatom el ugy a „Foncière“ pesti biztosító intézet, valamint annak főügynöke **Kern Adolf** urnak eoulans és előzékeny eljárásáért köszönetem nyilvánítani.

Kelt Tót-Hegymegen, 1885. szept. 17-én.

Előttünk:

Alitisz Pál.

Pongrácz Pál, Hámos Aladár.

*) E rovat alatt közlöttekért nem vállal felelősséget a Szerk.

Magán-hirdetések.

Csödárverési hirdetmény.

201. sz.

vk. 1885.

Vagyonbukott Goldberger Mór nyustyai lakos elleni esődügyben a rimaszombati kir. törvényszék mint esődbíróságnak f. évi 3449. számú árverést rendelő végzése alapján alóliirt közzé teszem, miszerint a esőd-leltárba összeirt és 8489 firt 67 kr-ra becsült bolti czikkek, butorok és könyvkirovati követelésekből álló ingók vagyonbukott Goldberger Mór nyustyai lakásán f. évi október 3-án, esetleg a reá következő napokon is nyilvános birói árverésen készpénz fizetés mellett el fognak adatni.

Erről az összes érdekeltek hirdetményileg értesítettnek.

Kelt Rimaszombatban, 1885. szeptember 17-én.

Draskovics Lipót, királyi birósági végrehajtó.

Kereskedő tanoncuzul

egy 14—15 éves ifju, ki legalább 2—3 gymn. osztályt végzett, **KERN ADOLF** rimaszombati **vas- és fűszerkereskedésében** azonnal fölvetetik. — Értekezhetni lehet bármikor ugyanott.

HIRDETÉS.

Nagyrabesült vevőimnek és a t. közönségnek van szerencsém becses tudomására hozni, hogy **bel- és külföldi készitményü gyapju-szövetekben** nagy és előnyös bevásárlást eszközöltem, és különösen ezen üzletágamat oly sokoldaluvá tettem, hogy **egész öltönyök, ugy felöltők és nehéz téli kabátok** kiállítását is elvállalva, az öltönyök árára nézve minden követelménynek megtudok felelni; megjegyzem ezuttal, hogy eddigi szabászommal szakítva, helyébe olyan egyént alkalmaztam, a ki a külföld nagyobb városaiban szerzvéen magának szakképzettséget, és így becses megrendelőimnek elismerése és megelégedése számomra már előre is biztosítva van.

Üzletemnek minden más ágára nézve csak annyit tartok szükségesnek megjegyezni, — és ezuttal mellözöm számtalan kézmű-, divat- és rövidáru-czikkeim névleges felsorolását, — hogy megértve a jelenkor intő szózatát: főfeladatomban leendő nagyrabesült vevőimnek a legjobb czikkeket, minden versenyt felülmuló oleső árakért kiszolgáltatni.

Kérve továbbra is becses bizalmukat, maradtam teljes tisztelettel

Rimaszombat, 1885. augusztus hó 30.

4—*

ENGEL ADOLF.

Szinezett chromo-képek.

Tisztelettel hozom a n. é. közönség tudomására, hogy hat évi amerikai tartózkodásból csak pár nap előtt érkeztem vissza szülőföldemre, — itteni tartózkodásom pedig alig terjedhet 2—3 hétnél hosszabb időre; ennél fogva felhivom mindazokat, kik az általam feltalált **szinezett amerikai chromo-arczképeknek** birtokába ohaítanak jutni, szerencsétlenség becses látogatásaikkal.

Az általam készített chromo-képek **Tibély Zsigmond** ur kereskedésének- és **Andrássy Mór** fényképész ur kirakatában bármikor meg szemléltethetők.

Megrendeléseket elfogadok **Andrássy Mór** fényképész urnál Rimaszombatban **Chászár György** ur házában.

Rimaszombat, 1885. szeptember 18.

Goldberger Rezső.

Szabad kézből eladó.

Rimaszombat városában, Ferenczi utca 5 ik szám alatt lakó birtokosnál, következő tárgyak szabadkézből eladandók, u. m.:

1. Egy jó karban levő ruganyos koesi.
 2. Egy kisebb könnyű járasu koesi.
 3. Négy lóra való óeska löszerszám.
 4. Egy 166 literes szeszfőző üst hozzá való nagy esöves káddal.
 5. Két kemény fából készült fürdő kád.
 6. Több nemü kisebb és nagyobb ládák.
 7. Egy még alig használt konkolytisztító. (Triör.)
 8. Egy eselédházban használható asztal.
- Venni szándékozók a birtokosnál jelentkezzenek.

1,500,000
palaczk.

Az 1884-ik évi elszállítás

Kapható Rimaszombatban:

Szabó és Vékey, Kern Adolf és Weisz Károly urnak
kereskedésében.

Kizárólagos
főraktár

Édeskuty I.

m. kir. udv. szállítónál,
Budapest.

Ugyszintén kapható minden gyógyszerárban, fűszerkereskedésben és vendéglőben.

Borral használva kiferjedi kedveltségnek örvend.

hazánk egyik legszénsavdúsabb
SAVVAINYUTVITZHE
kittinó szolgálatot tesz főleg az emésztési zavartoknál s a gyomornak az idegrendszer bántalmain alapuló bajában. Alakjában a víz mindazon körökönél kiváló figyelmet érdemel, melyekben a szervei élet támogatása és az idegrendszer működésének fölfokozása kívánatos.

**A MOHAI
ÁGNES
FORRÁS**

A forrásmegnyitási engedély kiállításán 1884-ben **EZÜST DISZ-OKLEVELLET** nyert.
A bécsi 1883. évi nemzeti egészségügyi kiállításán **EZÜST ÉRMEET** nyert.
A pesti 1882. évi kiállításán **BRONZ-ÉRMEET** nyert.
A erdélyi 1880-ik évi országos kiállításán **LISMERÉSI OKLEVELLET** nyert.